

SXEDIO.K23

13.1.1965: Η ΡΩΣΙΑ ΞΕΚΑΘΑΡΙΖΕΙ ΟΤΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, ΔΥΟ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΛΥΣΗΣ. ΤΟ ΑΚΕΛ ΔΙΑΦΩΝΕΙ ΑΝΟΙΚΤΑ ΜΕ ΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΑΥΤΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΝΕΙ ΟΤΙ Η ΓΡΑΜΜΗ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΔΙΧΩΣ ΟΡΟΥΣ, ΔΙΧΩΣ ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΧΩΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΑ ΣΑΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗΣ, ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΗ ΑΠΟ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΕΣ ΤΟΥ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Η νέα σοβιετική ηγεσία είχε ξεκάθαρες σκέψεις γύρω από το Κυπριακό. Ευνοούσε την ανεξαρτησία της Κύπρου και όχι την Ένωση (που θα την νατοποιούσε ουσιαστικά) και υποστήριζε μια λύση που να ικανοποιούσε τα αιτήματα των δύο εθνικών, όπως τις αποκαλούσε, κοινοτήτων.

Οι θέσεις αυτές έπεφταν σε πολύ κακό έδαφος μια και η γραμμή των Κυβερνήσεων Ελλάδας και Κύπρου, αλλά και του ΑΚΕΛ αυτή την περίοδο, ήταν η αδέσμευτη ανεξαρτησία- αυτοδιάθεση- Ένωση.

Στις **4** Δεκεμβρίου **1964** πήγε στην Αγκυρα το μέλος του Προεδρίου του Ανωτάτου Σοβιέτ, Νικολάϊ Ποτκόρνυ για μια πολυήμερη επίσκεψη.

Για τη Ρωσία, αντίθετα με ό,τι επιθυμούσαν οι κύπριοι που νόμιζαν ότι όλες οι χώρες θα προσάρμοζαν την πολιτική τους με τη δική τους, είχε και τα δικά της συμφέροντα. Και αυτά τα συμφέροντα πρόβλεπαν βελτίωση των σχέσεων της με την Τουρκία, της οποίας η στρατηγική θέση στα σύνορα της της έδινε το δικαίωμα να αποτελεί τη διάβαση από Ανατολή προς Δύση, σε μια πολύ κρίσιμη περίοδο για τον ψυχρό πόλεμο.

Και αν δεν μπορούσε να την φέρει με το μέρος της, μια και αποτελούσε σημαντικό εταίρο του ΝΑΤΟ, τουλάχιστον θα μπορούσε να μη την προκαλεί.

Ο Νικολάϊ Ποτκόρνυ μίλησε και στην τουρκική Εθνοσυνέλευση και σαν επέστρεψε στις **13** Ιανουαρίου στη Μόσχα δήλωσε σύμφωνα με τον επίσημο ραδιοσταθμό της Μόσχας ότι οι σχέσεις της χώρας του με την

Τουρκία εξελίσσονταν ομαλά.

Ο Ποτκόρνυ ανάμεσα στ' άλλα αναφέρθηκε και στο Κυπριακό και τόνισε χαρακτηριστικά:

"Η Σοβιετική Ένωση ευνοεί λύσιν του Κυπριακού προβλήματος δι' ειρηνικών μέσων διά της τηρήσεως των νομίμων δικαιωμάτων αμφοτέρων των εθνικών κοινοτήτων προς το συμφέρον όλων των Κυπρίων".

Την ίδια θέση άκουσε τις ίδιες ημέρες και αντιπροσωπεία του ΑΚΕΛ που πήγε στη Μόσχα πραγματοποιώντας την πρώτη επίσημη επίσκεψη από τις αλλαγές του Οκτωβρίου του 1964, που είχαν σαν αποτέλεσμα την απομάκρυνση του Νικήτα Κρούστσιαφ και την εγκατάσταση του Λεονίντι Μπρέζνιεφ.

Σύμφωνα με επίσημο ανακοινωθέν που εκδόθηκε ύστερα από την επίσκεψη της αντιπροσωπείας του ΑΚΕΛ που αποτελείτο από τους Ε. Παπαϊωάννου, Χαμπή Μιχαηλίδη και Γ. Σαββίδη, η οποία συναντήθηκε με τον τους Μ. Σουσλώφ, μέλος του Προεδρείου και Γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης και τον Μπ. Πονομαριώφ, Γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος:

"Κατά την συνάντησιν, η αντιπροσωπεία του ΑΚΕΛ, αφού εξέφρασε την ευγνωμοσύνην του Κυπριακού λαού διά την αποφασιστικήν υποστήριξιν και βοήθειαν της Σοβιετικής Ενώσεως εις τον αγώνα, τον οποίο διεξάγει ο κυπριακός λαός, διά την πλήρη ανεξαρτησίαν και το δικαίωμα να αποφασίση ο ίδιος το μέλλον του, ανέπτυξεν εις τους αντιπροσώπους της ΚΕ του ΚΚΣΕ τα προβλήματα του αγώνος της Κύπρου, εν σχέσει με την επικειμένην συζήτησιν της προσφυγής της Κυπριακής Δημοκρατίας εις την σήνοδον της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ.

Οι αντιπρόσωποι της ΚΕ του ΚΚΣΕ κατά την συζήτησιν επανεβεβαίωσαν την θέσιν της Σοβιετικής Ενώσεως που διαλαμβάνει ότι η λύσις του Κυπριακού ζητήματος, λαμβανομένων υπ' όψιν των συμφερόντων ολοκλήρου του Κυπριακού λαού, Ελλήνων και Τούρκων, ευρίσκεται εις τον σεβασμόν της ανεξαρτησίας και

ακεραιότητας της Δημοκρασίας της Κύπρου, εις την μη ανάμιξιν ξένων δυνάμεων εις τας εσωτερικάς υποθέσεις της χώρας, εις την πραγματοποίησιν του αναφαιρέτου δικαιώματος του Κυπριακού λαού να αποφασίση μόνος το μέλλον του. Η συνάντησις διεξήχθη εντός φιλικής ατμοσφαιράς.

Την **21η** Ιανουαρίου **1965** ο νέος Υπουργός Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης Αντρέϊ Γκρομύκο σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Ισβέστια τόνισε για το Κυπριακό:

"Η Σοβιετική Κυβέρνησις έχει την γνώμην ότι η λύσις του Κυπριακού πρέπει να βασίζεται εις τον σεβασμόν της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητος της Δημοκρατίας της Κύπρου και των νομίμων δικαιωμάτων και των δύο κοινοτήτων, Ελλήνων και Τούρκων, που τους εξασφαλίζουν ειρηνικόν ζώον".

Όμως ο Γκρομύκο προχώρησε και πέραν αυτού και αφού τάχθηκε εναντίον κάθε ξένης επέμβασης στα εσωτερικά πράγματα της Κύπρου, έκαμε μια προσπάθεια να προπαγανδίσει και να υποβάλει στους κυπρίους ότι μια λύση ομοσπονδίας θα μπορούσε να ήταν καλή γι' αυτούς και άφηνε να εννοηθεί ότι η χώρα του δεν θα την απέρριπτε. (Ομοσπονδιακή λύση υποστήριζε αυτή την περίοδο και η τουρκική πλευρά, αλλά οι Έλληνες κύπριοι στην έβλεπαν σαν ο διάβολος το λιβάνι).

Είπε ο Αντρέϊ Γκρομύκο:

"Το κυριώτερον ζήτημα είναι να εξασφαλισθή η ανεξαρτησία και η εδαφική ακεραιότης της Κύπρου. Μόνον μετά από αυτό ο κυπριακός λαός θα δύναται πραγματικώς ελεύθερα, χωρίς εξωτερικήν επέμβασιν, να λύση όλα τα ζητήματα που αφορούν μόνον τον ίδιον. Όσον αφορά την διάρθρωσιν του κυπριακού κράτους, αυτό είναι υπόθεσις των ιδίων των Κυπρίων, υπόθεσις του λαού της Κύπρου. Ο κυπριακός λαός θα ημπορέση να ασκήση το αυτοτελώς και το κυρίαχον δικαίωμα του να εκλέξη οποιανδήποτε μορφήν διαρθώσεως του κράτους του που θα του έδιδε την δυνατότητα να λάβη υπ' όψιν την ιδιόμορφην κατάστασιν των εθνικών κοινοτήτων, Ελληνικής και τουρκικής, εντός των πλαισίων ενός

ενιαίου κυπριακού κράτους, με ενιαίαν κυριαρχία και εδαφικήν ακεραιότητα και θα ανταποκρίνετο εις τα συμφέροντα του, ακόμη να εκλέξη και ομοσπονδιακήν μορφήν. Είναι ευνόητον ότι και η τοιαύτη συγκρότησις προϋποθέτει την ύπαρξιν ενιαίας κεντρικής Κυβερνήσεως, ενιαίας οργάνωσης της αμύνης καθώς επίσης κεντρικής διοικήσεως και οργάνωσεως των δικαστηρίων. Και μάλιστα την πείραν που έχουν συγκεντρώσει οι άλλοι λαοί εις το ζήτημα τούτο θα ημπορούσαν να την χρησιμοποιήσουν οι Κύπριοι, λαμβάνοντες υπ' όψιν και τα ήθη και έθιμα και τας ιδιομορφίας της χώρας των. Επαλαμβάνω: Η εξεύρεσις λύσεως που αφορά την κρατικήν διάρθρωσιν της Κύπρου είναι κυρίαρχον δικαίωμα του ιδίου του κυπριακού λαού. Οποιαδήποτε έξωθεν απόπειραι επεμβάσεως εις την λύσιν αυτού του ζητήματος εις Κύπρον, θα πρέπει επίσης να καταδικασθούν κατηγορηματικώς".

Στη Λευκωσία η αντίδραση ήταν άμεση και τόσο ο Πρόεδρος Μακάριος όσο και το ΑΚΕΛ εξέφρασαν τη διαφωνία τους για τις σοβιετικές θέσεις.

Ο Πρόεδρος Μακάριος εξέφρασε απογοήτευση και πρόσθεσε σε συνέντευξη του στο Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας της Ελλάδας (ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 28.1.1965):

"Αι δηλώσεις του κ. Γκρομύκο προεκάλεσαν ποικίλα σχόλια. Δεν ανεμένετο βεβαίως από την Σοβιετικήν Ένωσιν να υποστηρίξη την Ένωσιν της Κύπρου μετά της Ελλάδος, διά λόγους ευνοήτους. Η αναφορά όμως του Σοβιετικού υπουργού εις ομοσπονδιακόν καθεστώς, ως μιάς δυνατής λύσεως του Κυπριακού, έστω και καθ' ον τρόπον διευτυπώθη αύτη, ότι δηλαδή αι δύο κοινότητες της Κύπρου, άνευ εξωτερικών επεμβάσεων δύνανται να συμφωνήσουν και εις καθεστώς ομοσπονδίας, προεκάλεσαν απογοήτευσιν.

Η Σοβιετική Κυβέρνησις εγνώριζεν ότι ο Ελληνικός Κυπριακός λαός αντιτίθεται σφοδρώς προς καθεστώς ομοσπονδίας και δεν έπρεπεν επομένως ο κ. Γκρομύκο να ανφερθή εις λύσιν αποαράδεκτον διά την συντριπτικήν πλειοψηφίαν του κυπριακού λαού, διότι

κατ' αυτόν τον τρόπον είναι δυνατόν να ενισχυθή η επιμονή της Κυπριακής τουρκικής μειονότητας εις την παράλογον απαίτησιν δι' ομοσπονδιακόν κράτος.

Πέραν όμως τούτου, αι δηλώσεις του κ. Γκρομύκο είναι δυνατόν, με την προκληθείσαν σύγχυσιν να διασπάσουν την μέχρι τούδε ενότητα του κυπριακού λαού. Πολύ δε φοβούμαι ότι ήρχισαν ήδη να διαφαίνωνται σημεία διασπάσεως τα οποία εκδηλούνται εις την αρθρογραφίαν και τα σχόλια του ελληνικού Κυπριακού τύπου. Ελπίζω, παρά ταύτα, ότι η εκ της συγχύσεως κρίσις, θα παρέλθη και η ενότης του Κυπριακού λαού, θα διατηρηθή. Αλλως το εθνικόν ζήτημα της Κύπρου θα περιπλακί εις ιδεολογικά αντιθέσεις και κομματικές έριδας. Διεκηρύξαμεν πλειστάκις ότι η Κύπρος ζητεί και δέχεται βοήθειαν τόσον εξ Ανατολών όσον και εκ Δυσμών, εφ' όσον αυτήν παρέχεται άνευ ανταλλαγμάτων. Απαιτείται, όμως, πολλή προσοχή διά να μη καταντήσωμεν τελικώς άλλοι να εξυπηρετώμεν τα συμφεροντα της Ανατολής και άλλοι τα συμφέροντα του ΝΑΤΟ, παραγνωρίζοντες έστω και ακουσίως, το εθνικόν συμφέρον".

Με τη Σοβιετική θέση διαφώνησε έντονα και το ΑΚΕΛ, ιδιαίτερα στο θέμα της Ομοσπονδίας.

Ανακοίνωση της τριμελούς αντιπροσωπείας του ΑΚΕΛ που είχε επισκεφθεί εκτός από τη Σοβιετική Ένωση και άλλες σοσιαλιστικές χώρες (Ε. Παπαϊωάννου, Χ. Μιχαηλίδης και Γ. Σαββίδης) ανέφερε **(26.1.1965)**:

"Η θέση του ΑΚΕΛ και της κυπριακής Αριστεράς γενικά για τη λύση του Κυπριακού είναι ολοκάθαρη. Είναι αποφασιστικά ενάντια στο διαμελισμό, την ομοσπονδοποίηση, τη συνέχιση του η ζυριχικού καθεστώτος και την ύπαρξη ξένων πολεμικών βάσεων στο Κυπριακό. Στέκει απαρέκκλιτα στη μοναδικά γνήσια εθνικοαπελευθερωτική γραμμή της αδέσμευτης ανεξαρτησίας, που θα επιτρέψει στον Κυπριακό λαό, με την κατάγηση των ξένων πολεμικών βάσεων και των υποδουλωτικών δεσμεύσεων της Ζυρίχης να αποφασίσει ελεύθερα, χωρίς οποιεσδήποτε ξένες επεμβάσεις το μέλλον του, εκπληρώνοντας τους εθνικούς πόθους. Ο

Κυπριακός λαός διατηρώντας και επεκτείνοντας την ενότητα του, την ενότητα λαού, στρατού και Κυβέρνησις με επικεφαλής τον Πρόεδρο Μακάριο θα συνεχίσει τον αγώνα του μέχρι της τελικής νίκης".

Οι αντιδράσεις δεν έμειναν χωρίς σχολιασμό από τη Σοβιετική Ένωση. Ο Ρώσος πρεσβευτής στην Αθήνα Κοριούκιν, συναντήθηκε στις **28** Ιανουαρίου, την ημέρα που δημοσιεύονταν οι δηλώσεις του Προέδρου Μακαρίου και ξεκαθάρισε ότι η αναφορά του Γκρομύκο σε Ομοσπονδία αποτελεί "απλώς μίαν άποψιν και όχι προσανατολισμόν της σοβιετικής εξωτερικής πολιτικής".

Πρόκειται, διευκρίνισε, όπως τόνισε και ο Γκρομύκο για μίαν ιδέα προς τον κυπριακό λαό.

Αναφορικά με την αντίθεση προς την Ένωση ο Κοριούκιν είπε ότι η χώρα του αντιτίθεται στη λύση αυτή γιατί διαβλέπει ότι υπάρχει κίνδυνος να μετατραπεί με τον τρόπο αυτό η Κύπρος σε ορμητήριο του ΝΑΤΟ.

Υπό τα δεδομένα αυτά, η Ρωσία δεν επρόκειτο να ταχθεί ποτέ υπέρ της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα γιατί κάτι τέτοιο θα ενίσχυε το ΝΑΤΟ μια και τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία αποτελούσαν χώρες μέλη του ΝΑΤΟ και επέκταση του ΝΑΤΟ στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, θα επηρέαζε τα συμφέροντα της Σοβιετικής Ένωσης ιδιαίτερα στην Αίγυπτο, που αυτή την περίοδο βρισκόταν υπό τον απόλυτο έλεγχο της.

Στις **5** Μαρτίου **1965** επέστρεψε στην Κύπρο ο σοβιετικός πρεσβευτής Πάβελ Γερμόσιν, ύστερα από τρίμηνη άδεια στη Μόσχα και έκαμε μια προσπάθεια να διασκεδάσει τις αντιδράσεις και μίλησε με γενικότητες. Είπε στους δημοσιογράφους που τον ανέμεναν στο αεροδρόμιο:

"Η θέση της Σοβιετικής Κυβερνήσεως παραμένει αμετάβλητος έναντι του Κυπριακού".

Ο Πάβελ Γερμόσιν επεξήγησε ότι η χώρα του είναι "εναντίον πάσης ξένης επεμβάσεως εις τας Κυπριακάς υποθέσεις καίτοι υποστηρίζουν ότι ο κυπριακός λαός πρέπει να αφεθή ελεύθερος να επιλύσει μόνος του τα προβλήματά του".

Τα πράγματα έμειναν για ένα διάστημα νεκρά και στις **28** Ιουνίου ο σοβιετικός Πρωθυπουργός Κοσύγκιν προειδοποίησε ότι η χώρα του θα επενέβαινε ακόμα και δυναμικά σε περίπτωση άσκησης πιέσεων εναντίον της Κύπρου.

Σε δηλώσεις σε άραβες δημοσιογράφους στην Αλεξάνδρεια ο Κοσύγκιν είπε:

"Το Κυπριακόν ζήτημα αφορά αποκλειστικά τον Κυπριακό λαό. Είμαστε φίλοι τόσο με την Τουρκία όσο και με την Ελλάδα, αλλά ούτε η μια ούτε η άλλη χώρα μπορεί να τεθεί υπεράνω της θέσης του κυπριακού λαού, ο οποίος μόνος πρέπει να αποφασίσει για την τύχη του. Εάν προειδοποίησε, οποιοσδήποτε αποπειραθεί να εξασκήσει πίεση στην Κύπρο το καθήκον μας είναι να σταθούμε στο πλευρό του Κυπριακού λαού".

Οι θέσεις της Σοβιετικής Ένωσης όμως για κυπριακή ανεξαρτησία παρεξηγούνταν και έδιναν τροφή στις δυνάμεις της αντιπολίτευσης που κατηγορούσαν τους πάντες και τα πάντα ότι δεν ευνοούσαν την Ένωση και ότι ήσαν κρυπτο-ανεξαρτησιακοί.

Ο ΑΚΕΛ αισθάνθηκε την ανάγκη να ξεκαθαρίσει τη θέση του με μια μακρά ομιλία του Γενικού του Γραμματέα Εζεκία Παπαϊωάννου στη **14η** επαχιακή συνδιάσκεψη του Κόμματος Λευκωσίας, στις **26** Ιουλίου **1964**.

Ο Εζεκίας Παπαϊωάννου έσπευσε από την αρχή να ξεκαθαρίσει ότι η ενωτική γραμμή του Κόμματος είναι κατωχρωμένη και από συνεδριακές αποφάσεις και αυτή η γραμμή προβλέπει ένωση δίχως όρους, δίχως βάσεις, δίχως οποιαδήποτε αναλλάγματα αλλά που να επιτευχθεί σαν αποτέλεσμα της ελεύθερης θέλησης του κυπριακού λαού με την ενάσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης.

Ο Εζεκίας Παπαϊωάννου αφού χαρακτήρισε την πολιτική του ΑΚΕΛ ως αναλλοίωτη πρόσθεσε:

"Γι' αυτή την πολιτική που είναι πολιτική της καταπληκτικής πλειοψηφίας του Κυπριακού λαού έδωσαν τη ζωή τους Ακελιστές στις γραμμές της

ηρωϊκής Εθνοφρουράς και είμαστε έτοιμοι για κάθε θυσία. Αν αυτή η πολιτική είναι "αντεθνική" η "ανθενωτική", όπως θέλουν να την αποκαλούν οι νατόδουλοι κύκλοι της ανωμαλίας και της τριχοτόμησης, τότε κυβέρνηση και λαός και όχι μόνο το ΑΚΕΛ είναι "ανθενωτικοί", "αντεθνικοί", "εθνικοί", "ενωτικοί", είναι μόνο όσοι εισπράττουν δολλάρια και θέλουν να παραχωρήσουν την Καρπασία ή άλλη περιοχή της Κύπρου στην Τουρκία, άλλο κομμάτι κυπριακής γης στο ΝΑΤΟ, οι βρεττανοί να μένουν στις βάσεις τους- και ό,τι απομένει να ενωθή με την Ελλάδα.

Εμείς, και μαζί μας η συντριπτική πλειοψηφία, αν όχι και η ολότητα του λαού, δεν θα θέλαμε να συγκαταλεγούμε στη συνομοταξία τέτοιων "ενωτικών" και "εθνικών". Την Κύπρο την θέλουμε ακέραιη. Την θέλουμε χωρίς ξένες βάσεις, χωρίς ξένα στρατεύματα, ενωμένη με την Ελλάδα. Αυτή είναι η ένωση και όχι η διχοτόμηση ή η τριχοτόμηση τύπου Ατσεσον. Γι' αυτή την ένωση αγωνιζόμαστε και γι' αυτήν θα αγωνιστούμε μ' όλες τις δυνάμεις, ίσαμε την νίκη. Αν κύριοι νατόδουλοι θέλετε να δοκιμάσετε τον πατριωτισμό μας, δεν έχετε παρά να ευθυγραμμισθήτε και σεις μ' αυτή την πολιτική που είναι η μοναδικά σωστή, γνήσια πατριωτική πολιτική και τότε στην πάλη για την κατάκτηση αυτής της γνήσιας ένωσης θα φανούν όποιοι είναι οι πατριώτες και ποιοι οι "ανθενωτικοί" και "προδότες".

Η Σοβιετική Ένωση όμως ξανακτύπησε στο θέμα των δύο εθνικών κοινοτήτων της νήσου με ένα κοινό ανακοινωθέν που εκδόθηκε στη Μόσχα που εκδόθηκε στις 16 Αυγούστου 1965 κατά τη λήξη τετραήμερης επίσημης επίσκεψης του Πρωθυπουργού της Τουρκίας Χουαρί Ουγκιουπλού στο ανακοινωθέν τονιζόταν ότι οι δυο χώρες τάσσονταν υπέρ το σεβασμού της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου διά της τηρήσεως των νομίμων δικαιωμάτων αμοιτέρων των εθνικών κοινοτήτων, της Ελληνικής και της τουρκικής, εξασφαλίζοντας την ειρηνικήν ζωήν και επί της αναγνωρίσεως του γεγονότος ότι υπάρχουν

δύο εθνικά κοινότητες εις την νήσον.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση αισθανόταν δυσανεστήμενη για την επανάληψη της αναφοράς σε δύο εθνικές κοινότητες ενώ το ΑΚΕΛ βγήκε και πάλι ανοικτά με δηλώσεις του Γενικού του Γραμματέα Εζεκία Παπαϊωάννου ο οποίος επικρίνοντας το τουρκοσοβιετικό ανακοινωθέν ανέφερε ότι το κυπριακό δεν είναι θέμα δύο εθνικών κοινοτήτων, αλλά ζήτημα ολόκληρου του Κυπριακού λαού ως ενιαίου συνόλου.

Ανέφερε ο Εζεκίας Παπαϊωάννου με δηλώσεις του στις **19** Αυγούστου στο Πρακτορείο Ειδήσεων Μέση ανατολή:

" Αναφορικά προς το πρόσφατον τουρκοσοβιετικόν ανακοινωθέν, η τοποθέτησις η οποία γίνεται περί λύσεως βασιζομένης επί της υπάρξεως δύο χωριστών εθνικών κοινοτήτων, είναι λανθασμένη και διαφωνούμεν πλήρως με αυτήν. Το κυπριακόν δεν είναι ζήτημα δύο χωριστών εθνικών κοινοτήτων, αλλά ζήτημα τουρκυπριακού λαού, ως ενιαίου συνόλου και μόνον υπό τοιαύτην έννοιαν και μορφήν είναι δυνατόν να λυθή αφού καταργηθούν όλα αι ιμπεριαλιστικά δεσμεύσεις και βάσεις και αφού τερματισθούν όλα αι ξένα επεμβάσεις και απομακρυνθούν όλα τα ξένα στρατεύματα.

Τα μειονοτικά δικαιώματα τώσον των τουρκοκυπρίων όσον και άλλων μειονοτήτων, αι οποίαι κατοικούν εν Κύπρω δύνανται να κατοχυρωθούν πλήρως. Τα δημοκρατικά μειονοτικά δικαιώματα όχι όμως και προνόμια".

Οι αντιδράσεις της κυπριακής Κυβέρνησης και του ΑΚΕΛ δεν περνούσαν απαρατήρητες από τη Σοβιετική Ένωση, όσο μεγάλη χώρα και αν ήταν και όσο και αν υποστηριζόταν ότι κατηύθυνε όλα τα κομμουνιστικά κόμματα.

Ετσι λίγες ημέρες αργότερα, στις **23** Αυγούστου, ο Πρωθυπουργός της Σοβιετικής Ένωσης Κοσύγκιν αισθάνθηκε την ανάγκη να ξεκαθαρίσει ότι ναι μεν υποστήριζε θέσεις που μπορεί να θεωρούνταν ότι ευνοούσαν σε κάποιο βαθμό τις τουρκικές, αλλά από

την άλλη είχε προειδοποιήσει την Τουρκία να μη χρησιμοποιήσει βία στην Κύπρο και επομένως δεν έπρεπε να ανησυχούν οι Κύπριοι.

Σε δηλώσεις στην εφημερίδα Αλ Χαγιατ ο Κοσύγκιν ανέφερε:

"Προειδοποίησα τον κ. Ουργκιουπλού (πρωθυπουργό της Τουρκίας) ότι εάν χρησιμοποιήσει βία προς διευθέτηση του Κυπριακού, τούτο θα είχε καταστρεπτικές συνεπείας διά τας τουρκοσοβιετικές σχέσεις, αι οποίαι έχουν βελτιωθή προσφάτως".

Ομως για τη Ρωσία τα πράγματα ήταν σαφή: Δεν ήθελε Ένωση, αλλά ανεξαρτησία και τη θέση αυτή επανέλαβε και στο τέλος του 1965 στον ΟΗΕ.

Αυτό έγινε και πάλι σε δυο περιπτώσεις για να μην υπάρχει καμιά αμφιβολία για τους Κυπρίους.

Στις 9 Οκτωβρίου ο Ρώσος Υπουργός Εξωτερικών Γκρομύκο σύμφωνα με ανταπόκριση του Ελληνικού Γραφείου Τύπου από την Αθήνα δήλωσε στον Έλληνα συνάδελφο του Τσιριμώκο στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών ότι η Σοβιετική Κυβέρνησις "υποστηρίζει την λύσιν της πλήρους ανεξαρτησίας της Κύπρου, ουχί όμως και την Ένωσιν".

Εξ άλλου στις 15 Δεκεμβρίου 1965 ο Ρώσος αντιπρόσωπος στα Ηνωμένα Έθνη Νικολάϊ Φεντορένκο δήλωσε σύμφωνα με το Ρόϊτερ στην Πολιτική Επιτροπή του ΟΗΕ, κατά τη συνέχιση της συζήτησης του Κυπριακού ότι "διά να δυνηθή η νήσος να αποκτήση γνησίαν ανεξαρτησίαν πρέπει όλα τα ξένα στρατεύματα να αποχωρήσουν εξ αυτής και να διαλυθούν αι βρετανικαί βάσεις και να υπάρξη σεβασμός της ανεξαρτησίας και κυριαχίας της Κύπρου καθώς και των δικαιωμάτων των δύο κυριωτέρων κοινοτήτων της νήσου, άνευ εξωτερικών επεμβάσεων.

Οι θέσεις της Ρωσίας δεν ήταν άσχετες με την μετέπειτα αλλαγή της στάσης της Κυπριακής Κυβέρνησης, υποστηριζομένης από το ΑΚΕΛ, για εγκατάλειψη της γραμμής της Ένωσης έναντι της πολιτικής του εφικτού και της ανεξαρτησίας.

